

Beslutningsforslag nr. B 87. Fremsat den 5. februar 1985 af Lenger (VS), Albrechtsen (VS), Anne Grete Holmsgård (VS), Elisabeth Bruun Olesen (VS) og Tinning (VS)

Forslag til folketingsbeslutning

om anvendelse af sikringsmidler i anstalter og arresthuse

Folketinget opfordrer regeringen til at ændre reglerne for anvendelse af sikringsmidler i anstalter og arresthuse, således

- at den indsatte har ret til en fast vagt under fiksering,
- at der straks skal tilkaldes en læge med kompetence til at kræve den indsatte udtaget af sikringscelle eller fiksering og eventuelt undergivet en anden sikringsmæssig foranstaltning, og
- at den indsatte under ophold i sikringscelle eller fiksering skal undergives løbende lægeligt tilsyn.

Bemærkninger til forslaget

1. De nuværende regler

I borgerlig straffelovs § 48 er der hjemmel til at anvende spændetrøje, håndjern, hensættelse i sikringscelle eller andre sikringsmidler. Disse kan bringes i anvendelse for at afværge truende vold, betvinge voldsom modstand eller forebygge rømning.

Med hjemmel i justitsministeriets bekendtgørelse af 21. juni 1973 om fuldbyrdelse af frihedsstraf har ministeriet, direktoratet for kriminalforsorgen, fastlagt de nærmere regler i cirkulære af 15. juli 1974 om anvendelse af sikringscelle i kriminalforsorgens anstalter og arresthuse, cirkulære af 16. december 1975 om anvendelse af håndjern over for indsatte og cirkulære af 21. september 1976 om visse sikringsmæssige foranstaltninger over for indsatte.

Efter disse regler anbefales en yderst tilbageholdende anvendelse af sikringscellen: »Hensættelse i sikringscelle må dog kun anvendes, når forholdene gør det absolut påkrævet, og når andre lempeligere midler, herunder udelukkelse fra fællesskab, har været forsøgt eller åbenbart vil være utilstrækkelige.«

Hensættelse sker i en celle, som er særligt indrettet dertil, og som ikke anvendes til andre formål. Der kan endvidere anvendes bælte og eventuelt handsker og fod- og håndremme. Sikringscelle findes i Københavns fængsler (sygeafdelingen og politigårdens fængsel), i statsfængslet i Vridsløselille, anstalten ved Herstedvester, statsfængslet i Nyborg, statsfængslet i Ringe, statsfængslet ved Sdr. Omme samt i arresthusene i Esbjerg, Hjørring, Kolding, Køge, Odense, Randers, Vejle, Ålborg og Århus.

Under opholdet skal den indsatte jævnligt tilses af personalet, og, som det hedder i cirkulæret af 15. juli 1974, »han skal så vidt muligt dagligt tilses af læge«. Endvidere skal lægetilsyn »normalt finde sted omgående«, hvis der tillige er foretaget fiksering.

Ophold i sikringscelle må ikke udstrækkes længere, end formålet gør det absolut påkrævet, og hvis det varer over en uge, skal det indberettes til

direktoratet. Anvendelse ud over 6 måneder kan kun besluttes af justitsministeren.

Der gælder stort set tilsvarende regler for anvendelse af håndjern.

2. Omfanget af anvendelsen

I 1983 anvendtes sikringscellen 388 gange mod 513 gange i 1982. De fleste anbringelser skete i Horsens statsfængsel, hvor alene 42 af tilfældene fandt sted. Der var samtidig 238 tilfælde af håndjernsanbringelser i 1983, heraf 74 i Horsens statsfængsel.

Der foreligger ikke – så vidt forslagsstillerne er bekendt – nærmere oplysning om fordelingen af tilfælde på de enkelte årsager, ligesom det heller ikke vides, i hvor mange tilfælde af sikringscelleanbringelse der tillige blev anvendt fiksering. Oplysninger fra de indsatte tyder dog på, at sikringscelle sjældent anvendes, uden at der samtidig sker fiksering.

Som bilag er vedlagt uddrag af en artikel i Information, hvor en situation, der førte til anbringelse i sikringscelle, er refereret af fællestalsmanden i Vridsløselille statsfængsel.

3. Forslagets indhold

Forslagsstillerne har samtidig med nærværende forslag fremsat forslag om en uafhængig myndighed, hvis opgave blandt andet er at tage stilling til berettigelsen af at anvende sikringscelle, se beslutningsforslag nr. B 78. Det antages derfor, at anvendelsen vil blive nedbragt til, hvad der er absolut nødvendigt i relation til de tre beskrevne formål (herunder især hensyn til den indsatte, medfangers og personales liv og legeme). Tilbage står imidlertid, at anbringelse i sikringscelle er et særdeles ubehageligt indgreb over for en indsat, ikke mindst i de tilfælde, hvor han måske netop har det dårligt i forvejen og derfor anbringes i cellen under fiksering.

Forslaget går ud på, at den indsatte i denne situation har ret til at have en person hos sig. Det kan være en fagligt uddannet person med ansættelse i institutionen eller en talsmand.

F.t. beslutn. vedr. sikringsmidler i anstalter og arresthuse

Netop i sådanne anbringelsessituationer har den indsatte måske mere end nogen sinde brug for hjælp, og som reglerne er nu, efterlades han helt alene i et hvidkalket rum uden at kunne røre sig.

Samtidig foreslås det, at den tilkaldte læge skal have kompetence til at kræve pågældende udtaget af sikringscellen eller til at kræve fikseringen afsluttet. I sådanne situationer kan eventuelt anvendes andre sikringsmidler eller i det hele taget anden behandling.

Et sådant krav fra lægen kan være begrundet i psykiske forhold eller i, at den indsatte er kommet fysisk til skade under anbringelsen. Erfaringsmæssigt sker en relativt stor del af legemsbeskadigelserne i anstalter og arresthuse under anbringelse af indsatte i sikringscelle eller under fiksering.

Lægen skal i alle tilfælde give en skriftlig vurdering af sine observationer og påtager sig det faglige ansvar for fikseringen eller anbringelsen i sikringscellen, såfremt han ikke kræver den bragt til ophør.

Endelig foreslås, at en indsat i sikringscelle eller under fiksering løbende skal undergives lægeligt tilsyn. Dette er udtryk for en udvidelse af det lægelige tilsyn i forhold til de gældende regler, hvor det er fængselspersonalet, der løbende skal tilse den anbragte, mens lægen som hovedregel kun skal tilse den indsatte én gang i døgnet.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

Der forventes ikke nævneværdige økonomiske eller administrative konsekvenser.

Dagbladet Information, den 7. januar 1985: »Det er betjentene, der styrer fængslerne«**Uddrag af interview med Leon Owild, fællestalsmand i Vridsløselille statsfængsel**

»Vi havde et eksempel for nylig, hvor en mand på rengøringholdet blev sat til at vaske et gulv, som han lige havde vasket. Han protesterede naturligtvis, men dumpappen, der havde givet ham ordren, siger bare: »Jeg skal være her til fire, og hvis jeg siger til dig, at du skal vaske det gulv fem gange, så skal du bare vaske det fem gange, ellers er det A1!« (A1 er den meget frygtede isolationsafdeling på Vridsløselille. Red.).

Sådan stod han og kæftede op. Så blev jeg tilkaldt, og jeg siger til ham: »Hør, kan du ikke tiltale folk i en ordentlig tone. Du behøver da ikke at være så grov.« Men jeg fik at vide, at jeg slet ikke skulle blande mig.

Gulvet blev vasket, men fangen sagde, at han ikke ville finde sig i den tiltaleform. »Hvis du insisterer på at tale til mig i den tone, så går jeg kraftædeme frivilligt i A1, for det synes jeg er nedværdigende.«

Så vendte fangen sig og gik mod afdeling A1, men fangevogteren blev helt ophidset og røg på ham bagfra og tog hovedfaldsgreb. Hans kolleger stod lidt og vidste ikke rigtig,

hvad de skulle gøre, men så kommer det her urinstikt op i dem. Når de har set en fangevogter kaste sig over en fange, så skal de ligesom koble ud, og så kastede de sig også over ham og drøede ham ned i en sikringscelle.

Da han havde ligget i sikringscellen et stykke tid, mente de, at han havde »svalet af« og tog ham op igen. Men det var den omvendte verden, for det var ham der slet ikke havde gjort noget, og som var blevet overfaldet, der kom i sikringscelle. Det var overfaldsmanden, der skulle have været i den celle.

Vi var en 8-10 mand, der stod og så på det, men ledelsen ville intet gøre. Så anmeldte vi overfaldet til politiet i Glostrup, men det kom der naturligtvis heller ikke noget ud af, for fangevogterne lavede naturligtvis det hele om og sagde, at det var vogteren, der var blevet truet og overfaldet. Men man kan da ikke overfalde nogen, når man går mod isolationscellen med ryggen til. Og vi har sgu ikke fået medhold, mand!«